

Повторення вивченого матеріалу

Мета:

- Повторити і закріпити вивчений матеріал, вдосконалювати мовознавчі навички, вміння виконувати синтаксичний розбір речень; розвивати пам'ять, мислення, увагу; виховувати бережливе ставлення до навколишнього світу.

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

► Вправа 1.

Визначте, які з наведених поєднань не є словосполученнями.

Укласти угоду; архіви й бібліотеки; на арені; творча робота; розуміти й відчувати; вода спадала; буду навчатись; духовний розвиток; протягом року; хліб і сіль; ранок позначався змінами; не більше чотирьох годин; необхідність порятунку; по пагорбах і долах; більш досвідчений; небо, оповите хмарами; рідне слово; упродовж століття; звернутися з листом; найменший у сім'ї; троянди й виноград; висловити надію; парко й духмяно; сидять, притулившись один до одного; на землі й на небі; думки, навіяні вітрами.

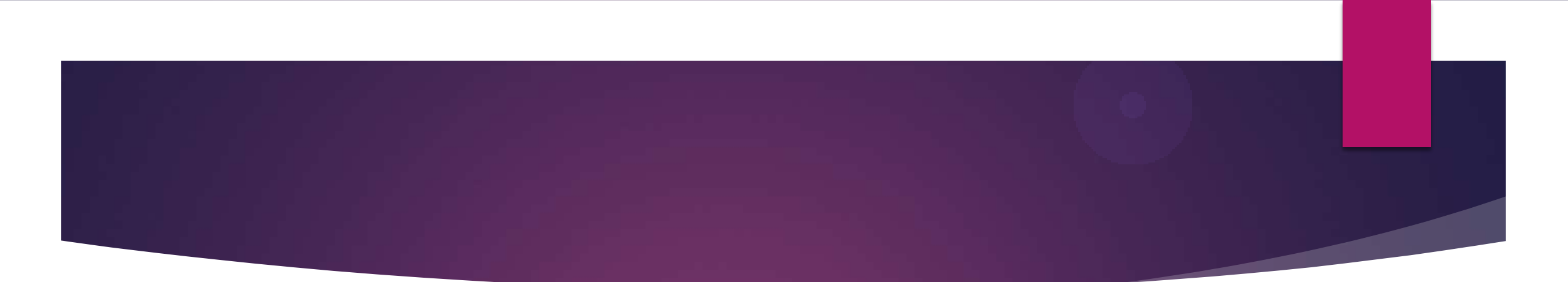
Вправа 2.

Випишіть усі словосполучення з тексту і зробіть їх синтаксичний розбір.

Фінвал

Цей кит розповсюджений в холодних і помірних водах усіх океанів. У тропічні і субтропічні води не запливає. Влітку в пошуках їжі наближається до полярних льодів. Досягає довжини до 27 м і маси 100 т! За розмірами фінвал із усіх тварин планети поступається лише синьому китові. На відміну від синього кита, фінвал харчується не тільки планктоном, але й переслідує косяки мойви, оселедця та інших риб. За це його називають «оселедцевим» китом.

Знайдіть помилки і запишіть правильно.

- ▶ Дякувати водія –
- ▶ В одинадцять годин –
- ▶ У ліс за грибами –
- ▶ Вибачити товариша –
- ▶ Хворіти грипом –
- ▶ По законах природи –
- ▶ Приймати участь –
- ▶ По власному бажанню –
- ▶ Підручник по літературі –

Речення

ВИДИ РЕЧЕНЬ		
Критерій	Види	Приклади
За складом граматичної основи	двоскладні (граматична основа складається з підмета і присудка)	<u>Ідуть</u> <u>дощі</u> .
	односкладні (граматична основа складається з одного головного члена речення)	<u>Осінь</u> . <u>Люблю</u> <u>дощі</u> .
За наявністю другорядних членів речення	поширені (мають другорядні члени речення)	<u>Ідуть</u> <u>теплі</u> <u>дощі</u> . <u>У лісі</u> <u>осінь</u> .
	непоширені (не мають другорядних членів речення)	<u>Ідуть</u> <u>дощі</u> . <u>Осінь</u> .
Критерій	Види	Приклади
За кількістю граматичних основ	прості (мають одну граматичну основу)	<u>Ідуть</u> <u>дощі</u> . <u>Осінь</u> .
	складні (мають кілька граматичних основ)	<u>Ідуть</u> <u>дощі</u> , <u>плаче</u> <u>осінь</u> .

Як швидко літо проминуло!
Прийшла осіння пора. (О. Пчілка.)
Що з того, що осіннім чарам прийде кінець?
Але в цю мить баштан жовтіє понад яром.
Курінь безверхий ніби спить... (М. Рильський.)
Куди ти ділась, річенько?
Воскресни! (Л. Костенко.)

ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ (граматична основа речення)

ПІДМЕТ

- означає предмет чи особу, про які говориться в реченні;
- відповідає на запитання ХТО? ЩО?
- може виражатися будь-якою частиною мови

- 1.Іменник у Н. в.
- 2.Іменна ч. м. у Н. в.
 - а)займенник;
 - б) прикметник (у значенні іменника);
 - в)числівник;
 - г)дісприкметник (у значенні іменника)
- 3.Інфінітив
- 4.Вигук у значенні іменника

СРОВОДИ

- 1.Кільк. числ. *два, три, чотири* + ім. у Н. в. мн.
- 2.Інші числівники + іменник у Р. в. мн.
- 3.Слово з кількісним значенням типу *багато, чимало, трохи*, + ім.у Р. в. мн.
- 4.Ім. із значенням обмеження в Н. в. + ім.у Р.в
- 5.Ім. або займ. у Н. в. + ім. в О. в.
- 6.Складна власна назва
7. Назва твору, цитата
8. Прізвище, ім'я та по батькові людини

СКЛАДЛКО

ПРИСУДОК

- називає дію, стан або ознаку предмета;
- відповідає на запитання ЩО РОБИТЬ ПІДМЕТ? ЩО З НИМ РОБИТЬСЯ? ЯКИЙ ВІН Є? ЩО ВІН ТАКЕ? ХТО ВІН ТАКИЙ?

ПРОСТИЙ
(що робить?)

СКЛАДЕНИЙ
ДІЕСЛІВНИЙ
(що робить?)

СКЛАДЕНИЙ
ІМЕННИЙ
(який предмет? що він
таке? хто він такий?)

допоміжне дієслово
(*могти, хотіти, почати,
вирішити; певен, згоден
тощо*)

Дієслово-зв'язка (*бути,
стати, здаватися,
робитися, вважатися
тощо*)

інфінітив
(неозначена форма
дієслова)

іменна частина
(іменник, прикметник,
числівник, займенник)

Прочитайте речення, визначте головні члени речення, їх вид.

Сонце почало сходити (Панас Мирний). Був ранок чистий, срібний, молодий. (М. Сіренко.) Листя хоче втриматись на вітах... (Олександр Олесь.) Вона була красуня з Катеринівки. (Л. Костенко.) Заходилася мати вечерю варити. (Б. Олійник.) Матері забуть не можу. (П. Тичина.) Батько був трохи суворий, але добрий. (Б. Грінченко.) Історія України сьогодні — одна з найбільш занедбаних українознавчих дисциплін у нашій Батьківщині. З боєм писав Олександр Довженко, що українці позбавлені історії. В історичній літературі існує чимало версій походження слова «козак». Один із польських авторів виводив це найменування од якогось легендарного ватажка.

Другорядні члени речення

ДОДАТОК

означення

обставина

означає предмет

питання непрямих
відмінків (всіх,
крім Н. і Кл.)

підкреслюють
пунктиром
(-----)

Застукав дятел
по сосні.
(Д. Павличко)

вказує на ознаку
предмета

який?, чий?, котрий?

підкреслюють
хвилястою лінією
(~~~~~)

Густий туман
спадає. (І. Драч)

вказує на ознаку
дії (місце, час,
причину, мету,
спосіб)

як? де? куди?
звідки? коли?
чому? для чого?

підкреслюють
рискою-крапкою
(-.-.-.-)

Надворі вечір
настає.
(Олександр Олесь)

ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

Виділіть головні та другорядні члени в кожному реченні.

1. Рече та стогне Дніпр широкий, сердитий вітер завива (Т. Шевченко). 2. Усе буйніше розквітала весна. 3. Пропливають зорі України над моїм розчиненим вікном (В. Сосюра). 4. Пролісок пробив листок торішній (М. Рильський). 5. Веселе сонечко ховалось у веселих хмарах весняних (Т. Шевченко).

Домашнє завдання:

- ▶ Повторити вивчений матеріал.
- ▶ Хай щастить!